ІЗ КНИГИ "КВІТИ ЗЛА"

Лет

Понад плеса пругкі піднебесних рівнин,
Понад гори, ліси, понад хмари і води,
Де ні сяєво зір крізь ефір не доходить,
Де кінчається сонячних променів плин,

О, мій дух невгамовний, ти линеш, пливеш,
Наче вправний плавець, що розрізує хвилі,
Борозниш неосяжність, і серце безсиле
Осягти насолоду — жага ця без меж,

Ти летиш у світи, де від ніжних гидот
І очистишся в радісне — світлім повітрі,
І нап'єшся вогню, що в божественнім вітрі,
Наче дума струмує з незримих висот.

Ти полишив нудьгу і безмежну журбу,
Що у келих життя наливає утому,
Ти довірився радо крилові міцному
І впливаєш в тіла теплих зоряних бур.

В кого думи, як зграї веселих птахів,
Пориваються в небо у вільному леті,
Хто пливе над життям, той по звичній прикметі
Мову квітів збагне, вчує дерева спів.

Волосся

О руно золоте! Гривасте коливання,
І кучерів тремких пахуче стоголосся!
Щоб заселили мій альков у мить смеркання
П'янливі спомини, що сплять у цім волоссі,
Я підійму їх, мов хустину, в час прощання.

І млосна Азія, і Африка гаряча,
І весь далекий світ, відсутній і незримий,
Живе в глибинах цих, у ароматних хащах.
Немов надбожий дух, що музикою рине,
Пливе в цих запахах душа моя незряча.

І я пливу в той край, де дерево й людина,
Ще повні соку й сил, у дикій спеці мліють:
Я, коси дужі, ваш, я ваш і з вами лину!
Перлинне море це на хвилях мрій леліє
Вітрила і вогні — зкришталені хвилини.

То порт — у нім душа моя жагу вгамує,
У хвилях кольорів, і звуків, і парфумів;
Муаром, золотом там кораблі струмують
Назустріч славі, що в химернім тлумі
Із неба чистого спекотою вирує.

І голова моя, сп'яніла од кохання,
Ув океан оцей бездумно поринає
Душа — тремтливий дух у млосному вмиранні
І лінощі давно минулі відшукає,

Блакитні кучері, мов балдахін темнавий,
Ви неба голубінь мені навік вернули.
Ці пасма, що боги створили вмить забави,
П'янять мене — вітри з них зачерпнули
Єлей оливи й запах мускусу лукавий,

Надовго! Назавжди! Рука моя в цю гриву
Рубіни сіятиме, перли і сапфіри,
То ж будь моїм бажанням незрадлива!
Бо ти — оазис мій, моя одвічна віра!
Святе моє вино, вино жаги п'янливе!

Змія танцює
А тілом ти така зваблива,
Коханко щира! —
Немов тканина мерехтлива,
Заблисне шкіра!

Твоє волосся — хвильне море,
П'янке, невпинне,
І заплелися в хвилі зорі,
І білі, й сині.

Мов корабель, що спав під небом,
Крізь вітру клекіт
Моя душа летить до тебе
У край далекий.

Ні біль, ні радість ще не спали
В очах шовкових,
Ті очі — скарб! У них змішались
І тиша, й слово.

Ритмічна хвиля гралась, билась,
Текла ефірно!
Ти, мов змія, гойднула тілом,
Жезлу покірна.

Ось ти спинилась, ти заснула —
Дитя!.. дитятко!..
Ось ти голівкою хитнула,
Немов зміятко.

Ти раптом тілом стрепенулась,
Ти — дивний човен!

В той човен ласки зачерпнулось,
Він тиші повен.

Зростала тиша... Ніжний дотик —
Хтось кригу вилляв!
І до зубів пливла із рота
Медова хвиля.

Тече!.. Я п'ю вино Богеми Гірке, прозоре,
І щоб померла в серці темінь, Посію зорі!

Дон Жуан у пеклі
Лиш дон Жуан дійшов до чорних вод Харона
І лепту за провіз дав злому жебраку,
Той, наче Антісфен похмурий, водне лоно
Розрізав веслами, гладінь од сліз гірку.

З обвислими грудьми, в прозорих покривалах
Сміялися жінки, аж трясся небозвід,
Ревли, мов жертви ті, що вже згоріти мали
І був той дикий рев холодний, наче лід.

І Сганарель радів — мав на борги надію.
І мовчки дон Луїс лиш палець простягнув —
Він тикав мертвякам усім на лиходія,
Зухвальця, що зганьбив старечу сивину.

Скорботилась худа, цнотлива ще Єльвіра,
І марила, щоб цей підступний чоловік
Подарував хоча би усмішку нещиру,
Які світили їй у той весняний вік.

А збройний командор серед страшного виру
Стояв біля керма, як вправний капітан...

Герой не бачив їх,— опершись на рапіру,
Щось думав про своє наш гордий дон Жуан.

Зречення святого Петра
А з хором цих проклять що Бог робити буде? —
Анафеми течуть рікою в Божий стан!
Він м'яса та вина обжершись, як тиран,
Сном праведника спить під музику огуди,

Страшні ридання жертв, засуджених до страти,
Для ніжних Божих вух — симфонія п'янка.
Купається в крові їх Величі рука —
Жаги господніх рук і кров'ю не здолати!

— Ісусе, пригадай — благав ти на колінах
По щирості своїй в Маслиновім Гаю
Того, хто розважавсь у тихому раю,
Як цвяхи забивав злий кат у тіло сина.

Коли ти відчував гидкі плювки паскудства,
І варти, й натовпу, і не підняв руки;
Коли безжалісно ввіткнулися голки
В той череп, у якім жило велике Людство;

Коли страшний тягар напівживого тіла
Рвав м'язи рук твоїх, прибитих до хреста;
Коли свій піт і кров у спразі ти ковтав;
Коли мішенню був для звірів розлютілих,

Чи ти згадав ті дні, і радісні, і світлі,
Коли, щоб сповнити пророцтво Божих слів,
Ти на покірливій ослиці із полів
Приїхав повідать про небеса розквітлі,

І в серці сповнений відваги та надії,
Із храму батогом прогнав ти гендлярів?
Чи сумнів злий твого сумління не роз'їв,
Перш ніж ввійшов у плоть спис гострий лиходія?

— Я чесно відійду у світі цім жахливім,
Де дія — мрії тінь, хто й як би не почав,
Мерзенний, сам помру од власного меча!
Петро відрікся від Христа... і справедливо!

Авель та Каїн

І

Авеля плем'я бог не забуде —
Мирно їдять вони, п'ють і сплять.

Каїна племені з вічного бруду
Виповзти важко — там і здихать.

Авеля плем'я. Жертву щоденну
Ангел возносить Богу до рук!

Каїна плем'я, діти нужденні,
Скоро кінець ваших лих і мук.

Авеля плем'я, ваші посіви,
Ваша скотина — буйні, гладкі.

Каїна плем'я, псюги паршиві
Вашим же шлункам навіки близькі.

Авеля племені гріє утроби
Юшка домашня, ніжна, мов кал;

Каїна плем'я, в ваших трущобах
З голоду здох би навіть шакал.

Авеля плем'я, в тихій любові
Множтеся — ваші багатства ростуть!

Каїна плем'я, серце без крові,
Присуд господній ти не забудь!

Авеля плем'я, їжте, мов трутні,
Множтеся, мов блощиці лісні!

Каїна плем'я, ваше майбутнє —
Кров'ю запльовані чорні дні.

II

Авеля плем'я, падло із жиру,
Здохнеш — землю угноїш хоч раз!

Каїна плем'я, вам не до миру —
Ваша робота жде ще на вас.

Авеля плем'я, кайся, молися —
Скоро загине неправди тінь!

Каїна плем'я, в рай заберися,
І злого Бога на землю скинь!

Примара

I

Темрява
У склепі невимовної печалі,

Куди зла Доля вислала мене,
Де радісне проміння не сяйне,
Де вічна Ніч трима скрижалі,

Художник, Богом проклятий своїм,
Творю в пітьмі й творінь моїх не видко;
Тут куховарю цвинтарні наїдки,
Тут, скип'ятивши, власне серце їм.

Та враз просвітить, заіскриться, зблисне
Розкішний промінь — марево краси.
Коли ж у нім щось східне й беззахисне

Сягне своїх непереборних сил,
Я пізнаю — ввіходить величава
Вона! Вся — з ночі, та яка яскрава!

II

Рама

Як пишна рама дивно увінчала
Майстерним пензлем зроблену картину,
В якій природа в осяйну хвилину
Незвичне і прекрасне поєднала,

Так меблі, одяг, мідь, разки корала
Несли її чарівності данину;
Здавалося, красу її єдину
Уся та дивовижа обрамляла.

Коханою всіма себе в'являла,
Вчарована ж собою, дозволяла
Принадливість розпещеного тіла

Лиш атласній білизні цілувати,
Та в жоднім русі приховать не вміла
Зрадливу пустотливість мавпеняти.

III

Портрет

Хвороба й Смерть за попелом гірким
Розвіють полум'я, що в нас палало,
Ці ніжні очі з поглядом палким,
Вуста, де серце в щасті потопало,

Цілунки всемогутні, як бальзам,
В нестямності жагучій хміль крилатий,
Що лишать по собі? — Чужим вікам
В три олівці малюнок бліднуватий,

Та й він, як я, на самоті вмирає,
Де сивий Час, байдужий дідуган,
Крилом жорстоким дні мої стирає:..

Життя й Мистецтва винищивши лан,
В душі моїй не вб'є рука лукава
Тієї, хто для мене втіха й слава!